

МАГНІТОГОРСЬК

Майже 250 кілометрів в глибокій Азії в серці Радянського Союзу виконується доля радянського промислу, 800 мільйонів карбованців, що їх призначено на вибудування Магнітогорська, довершити з них одного з наймогутніших промислових підприємств, начеркених п'ятиріччю. Це діло куди більше, могутніше від величезної гідро-електричної станції на Дніпрі — Дніпрестану.

Магнітогорськ — це радянське Гері (найбільші на світі промислові підприємства, що продукують сталь і залізо в штаті Індіана в Сполучених Державах) в ембріональній формі, найбільше родиву гіганда діло зі всіх радянських промислових підприємств.

Перед півтора роком не було ще в Магнітогорську й сліду людської діяльності. Даремно шукати того міста, котре буде випродувати 2 і пів року найбільшим на світі сталевим осередком на звичайній мапі. Його положення вказують тільки найновіші радянські мапи. Стара хроніка говорить, що подорожні не довіряли тим сторонам, бо компас відмовляв їм нагло послуху. Нічого дивного: тут знаходяться поклади 62 процент чистої магнетичної руди, що числять 275 мільйонів тонн, залізна гора має 4 і пів кілометра довготи, 3 кілометра ширини, а 300 метрів висоти. У її стіп, у місці де перед півтора роком не було ані сліду людини, розтягається зараз на 9 кілометрів довгий а 5 кілометрів широкий пас руштовань, тисячі таборів, з котрих кожний може вмістити кількасот людей, поле фундаментів під будову: білих цегляних і сталевих-голубих, що підносяться понад темно-сіру поверхню степу. Отвори копальничих долів, ліс руштовань, гори шни, ряди цегляних мурув — це міста, де мають стати великі печі, вальцівні, електричні станції, хімічні фабрики і залізничні будинки, все, що створить із Магнітогорська сталеву столицю Пролетарського Світу.

Продукція сталі осягне в останньому році п'ятиріччя 4 мільйони тонн. Гері в Індіані, найбільший дотепер сталевий центр світа, продукуює річно 3,400,000 тонн, а будовано випродувати 12 літ. Будова Магнітогорська розпочато в липні 1930 року. Вже при кінці 1932 р. осягне продукція сталі 2½ мільйонів тонн, а в наступному році перевищить продукцію Гері на 600,000 тонн.

Положення Магнітогорська є

тільки негідне під одним оглядом. Якщо сталевий центр є надто віддалене від джерел паливних матеріалів.

Після плану вугілля для Магнітогорська буде доставлятися з кузнецької округи, віддаленої від міста на 2,200 кілометрів. Але й на це знайшлася рада. Оце будуватися залізницю, що долучить кузнецьку округу з Магнітогорськом. У кузнецькій округі будуватися рівнож вальцівні сталі, щоб вигони, що транспортуватимуть вугілля до Магнітогорська вертали навантажені рудою до кузнецьких калюшівень. Будова цієї залізниці буде закінчено в жовтні 1931 р.

Кошта продукції заліза і магнітогорської сталі будуть значно нижчі від дотеперішніх коштів. Якщо тепер калькується 48 карбованців тона литого заліза, то магнітогорське залізо

буде коштувати ледви 30 карбованців, тона залізничних шин тепер 110, а в будучині 56 карбованців, першорядна конструкційна сталь 115, по урочливістю магнітогорських печей 78 карбованців.

Магнітогорськ потребує робітників. Тепер працює там 20,000 робітників, але брак ще 10,000. Одне це питання вже розв'язано. В січні 1931 р. було отворено по кілька вищих технічних шкіл, що вивчать кваліфікованих робітників до праці в вальцівнях, електровнях і хімічних фабриках Магнітогорська. Ці школи будуть працювати безперервно випускаючи щорічно кілька тисяч кваліфікованих робітників. Американські інженери, зайняті в Магнітогорському, не сумніваються, що розпочате діло виконається в означеному плинному часі і що в 1933 р. 8 великих печей буде продукувати масу заліза і сталі, творючи з Магнітогорська сталеве серце соціалістичного суспільства.

РАЦІОНАЛІСТ ГАВІН ПРО СТРАХІТТЯ НОВОЇ ІМПЕРІАЛІСТИЧНОЇ ВІЙНИ

З рамени Товариства Рационалістів Маршал Дж. Гавін виступив минулої неділі в Герік театрі у Вінніпегу лекцію про страхіття майбутньої війни. Пасифіст Гавін "бореться" проти війни словами, але на ділі не провадить він ніякої боротьби проти надходячої імперіалістичної війни.

Гавін сказав, що імперіалістичні держави (він назвав їх великими державами) не вірять, що дотеперішні мирові договори сплять війну і тому видають "зараз на зброєння 50 відсотків більше грошей, як видавали в 1913 р.

Сполучені Держави ухвалили видати цього року \$731,000,000 на зброєння, а Велика Британія, яка задовжилася по самі вуха, видає щорічно \$560,000,000 на воєнні приготування. Загалом кажучи, всі імперіалістичні держави видають на зброєння так багато грошей, як лише можуть стягнути з податковців.

Коли в минулої світовій війні велику роль в затоплюванні кораблів з різними транспортами, то далеко більшу роль в надходячій війні відіграють гідроплани, які кидають торпеди з повітря. Ці гідроплани разом з субмаринами спричинять цілковите знищення всякого рода кораблів на випадок нової війни.

Сто аеропланів в протягу десяти хвилин можуть сьогодні вкрити десять квадратних миль океану хмарою диму або

трилівого газу на сто стіп густи і таким чином задушити моряків на смерть.

Франція, яка зараз має два рази більшу воздушну силу, як Велика Британія, зможе знищити пристані Портсмут, Плаймаут і Четгем на трісочки в протягу кількох днів. Вона може знищити пристань в Лондоні, не допустити до британських берегів ніякої поживи і таким способом примусити британське населення гинути з голоду. Французькі воєнні літаки можуть кинути на Лондон 120 тонн трилівих газових бомб в один лише наліт на це місто. Одночасно Велика Британія може розбити Париж своїми бомбами і тріти чоловіків, жінок і дітей газами з літаків. Проти цих засобів війни немає ніякої дійсної оборони. (Оборона є, тільки Гавіні тієї оборони гірше бояться, як тріливіх газів.)

МАСОВІ АРЕШТИ РОБІТНИКІВ У ВАРШАВІ.

ВАРШАВА. — В останніх кількох днях поліція у Варшаві арештувала багато революційних робітників. Число арештованих доходить до 300 осіб. Поліція виконала напад на робітничі читальні і клуби. Буржуазна преса говорить, що арештування переведено тому, бо арештовані робітники вибирали делегатів до Радянського Союзу на святкування революційних роковин.

КРАЄВЕ ТОВАРИСТВО БЕЗРОБІТНИХ ГОСТРО ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ ЛІСОВИХ КЕМПІВ

Тов. Чарлс Меріот, дистриктовий організатор комуністичної партії у Вінніпегу, заявив на мітингу, що відбувся минулого понеділка увечері на Маркет Сквер, що Товариство Безробітних у Вінніпегу планує повести кампанію проти висилання безробітних до праці в лісових кемпах і на фармах.

"Ми не тільки що вислаємо делегацію до міської ради, щоб заперестувати проти цієї висилки і влаштуємо масові мітинги протесту, але подбаємо також і про те, щоб спинити висилання безробітних до лісових кемпів і на фарми працювати за таку платню, яку їм зараз пропонують", сказав т. Меріот.

Тов. В. Н. Колісник, як також інші промовці, вzywали безробітних, щоб вони відмовилися йти працювати до лісових кемпів. Він сказав, що вінніпегська буржуазія хоче розбити ряди безробітних у Вінніпегу і тому постановила вислати безробітних до лісових кемпів.

Цей план висилання безробітних до праці в ліси і на фарми придумали домініяний, провінційальний і міський уряди. В лісових кемпах безробітні мають працювати майже по \$5 на місяць. Вінніпегські лейбористи не мають абсолютного нічого проти цього невільницького плану.

ПОЛІЦІЯ І ЛЕГІОНЕРИ РОЗБИЛИ МІТІНГ СКЛИКАНИЙ В ОБОРОНІ ТОМА МУНІ

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС, Кал., 1-го листопада. — Десять тисяч робітників вийшло вчора на "масовий мітинг, що його скликала Міжнародна Робітничка Оборона в боротьбі за звільнення Томи Муні, скатборських негерських молодих робітників і гарленських майнерів. Поліція і легіонери заступили вхід до будинку, де мав відбутися мітинг, внаслідок чого прийшло до боротьби, в якій поліція стріляла та кидала газові бомби в робітників.

Робітники сміливо обороня-

лися перед брутальним нападом поліції і фашистів, і цілком встояли на місці бою серед окликів за звільнення Муні і кентонських майнерів.

Промовці з автомобілів, з паркових лавок та із всяких інших підвищень промовляли до зібраних. Багато робітників потерпіло від пббоів поліції і фашистів. Шістьох промовців арештовано, між ними дистриктову секретарку Міжнародної Робітничої Оборони, Елін Блек. Усіх затримано для суду в обвинуваченні в кримінальній синдикалізмі.

РУМУНСЬКІ ОКУПАНТИ НЕ ДОЗВОЛЯЮТЬ ХОРІЙ ПИСЬМЕННИЦІ ВІЙХАТИ НА ЛІКУВАННЯ

Одна з львівських українських газет оголосила недавню розмову з видатною буковинською письменницею Ольгою Кобилянською, що живе постійно в Чернівцях.

Між іншим Ольга Кобилянська сказала:

"...буденщина днів не дозволяє мені так працювати, як би воно хотілося. Надісь докучає єні мого недауга (Ольга Кобилянська терить ще з 1910 р. наслідком перестуду на параліч лівого боку). Ще доки були кращі часи, багато помагав мені щорічний візид до Найгайм міст Франкфуртом. Тепер, після війни, про таку куражню нема що й думати. Більше на не складається причин. Перш за все, матеріальні труднощі, потім знову переїзди з боку влади..."

Ользі Кобилянській признав уряд Української Соціалістичної Радянської Республіки до смертну ренту.

"Так, як Василеві Стефанові, признали й мені до смертну ренту. Дістаю що якийсь час по 30,000 левів. Це менше-більше виносить по 10 тисяч

левів місячно. Із цих грошей я власний й живу, не маючи більше ніяких інших приходів..."

ПОЛЬСЬКО-ЛАТВІЙСЬКИЙ КОНФЛІКТ.

За колонізаторську діяльність закрито ряд польських організацій.

Польська преса вивихом обурення зустріла "антипольські заходи" латвійського уряду, які полягають у тому, що латвійська прокуратура закрила ряд польських організацій у Латвії і польську газету за їхню колонізаторську діяльність.

"Кур'єр Червоний" вимагає "провадити" Латвію. Газета вимагає від уряду, "щоб він провадив латвійську владу, бо подібні виники щодо поляків не можна терпіти й не терпітимуть". На ту ж таки позицію стала й офіційна "Газета Польська".

ПРЕМ'ЄР МЕКДОНАЛД ВИКОНУЄ ВОЛЮ АНГЛІЙСЬКИХ КАПІТАЛІСТІВ

ЛОНДОН, Англія, 11 листопада. — Серед великих черемоній британський парламент відкрив вчора свої наради. Після прочитання тренової промови приступлено до дебатів, які були дуже м'які. Лейбористська партія, що прийшла до парламенту дуже обскубана, не виказала найменшої охоти дебатовати з сильною опозицією, величезну більшість якої становлять твердолобі консерватисти.

Джордж Ленсборі, провідник лейбористської опозиції, порівняв побіду "національного" уряду в цих виборах, до побіди коаліційного уряду Лойда Джорджа в 1918 р., яку він відніс під гаслом "Примусити Німеччину заплатити якнайбільші відшкодування". Говорячи про виборчу тактику "національного" уряду Ленсборі сказав, що вона доходила часом до найнижчого рівня. Уряд виграв вибори при допомозі ошуктв та всяких інших штучок. Филип Сноуден, бувший член лейбористського уряду, назвав фінансові пропозиції лейбористської партії скаженими, забуваючи, що він самий був головою лейбористського комі-

тету, який ці пропозиції виготовив. Ленсборі сказав, що лейбористська партія під його проводом заняла становище, що теперішній уряд не є національний.

Прем'єр МекДоналд заявив, що "національний" уряд буде придержуватися точно той програмі, яка була проголошена в його виборчому маніфесті. Він певний, що при кінці фінансового року бюджет буде зрівноважений. Уряд піднесе тарифу на закордонні товари, щоб таким способом не допустити до залиття британських ринків чужими, таннишими товарами. Коли цього будуть вимагати обставини, то уряд ухвалить закон проти домпінгу.

Деякі політичні обсерватори говорять, що з МекДоналда став зараз далеко завзятіший консерватист, як провідник консервативної партії Стенлі Балдвін. Вони кажуть, що зрівноваження бюджету вимагає дальшої знижки заробітної платні та допомоги безробітним, а це само собою означає дальший неспокій і дальші демонстрації робітників проти голодової політики МекДоналда.

РОКОВИНИ ЖОВТНЕВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ В БЕРЛІНІ

БЕРЛІН, Німеччина, 8 листопада. (Испр.) — Помимо поліційної заборони в кількох місцях Берліну відбулися вчора масові демонстрації робітників з нагоди святкування 14 роковин Жовтневої революції. Робітники йшли вулицями з окликами в честь Радянського Союзу. Поліція була добре приготувана розбивати демон-

страції. Вона кинулася на демонстрантів і по довгий боротьбі кількох арештувала. Але демонстрації в робітничих кварталах Берліну не могла поліція так легко розбити.

Вчора комуністична партія зорганізувала і відбула 20 мітингів в різних ділянках Берліну. Всі мітинги відбулися з великим ентузіазмом і багато робітників вступили до партії.

ОБОРОНА ЗАЯВЛЯЄ, ЩО СУД НЕ МАЄ ДОКАЗІВ ПРОТИ ОБЖАЛОВАНИХ

(Продовження з 1-ої сторони.)

приналежності обвинувачених до "незаконного" товариства і що вони ділали, як члени того товариства, є щось нечуване в історії британського суду. Обвинуваченим не закидається, що вони брали участь в якімсь повстанні, не оскаржують їх прямо за принадлежність до товариства, яке було негалеальне.

Це не є злочиним проповідувати революцію в певних змілах, не є злочиним говорити про повалення одного уряду і замінення його другим. Не є також злочиним вчити комунізму або соціалізму. Через

десять років комуністична партія існувала отверто і ніколи не скривалася з своїми цілями. Аж раптом почалися на партію наїзди поліції і збирання доказів, щоб доказати її негалеальність.

Комуністична Партія Канади належить до міжнародного тіла — Комуністичного Інтернаціоналу. Цього нхто не скриває. Але прокуратура не дала найменших доказів, що Компартія Канади пробувала будь-коли повалити канадський уряд, а на його місце встановити свій власний уряд, або уряд під контролю Радянського Союзу.

Л. ПЕРВОМАЙСЬКИЙ

КОММОЛЬЦІ

П'єса на 4 дії, 13 картин

МИХАЙЛО. Ну, ми... Ми стояли коло реву, а інші у заставі за селом... Так! А Мехтодь розв'язався, продав стріху в комірчині та хода-хода... й до нас!

КОММОЛЬЦІ. — Розв'язався!

Молодця парнишка!

А далі що?

МИХАЙЛО. Мехтодь до нас, а ми до комісарів...

КОММОЛЬЦІ. До Сак-Саговського?

МИХАЙЛО. Еге ж до Сак-Саговського...

Зайшов Лев і зупинився коло дверей. Він ще зовсім хворий, можливо, з шпиталю.

МИХАЙЛО. А Сак-Саговський коло реву-му з Ольгою цілуються.

КОММОЛЬЦІ. Ну?

МИХАЙЛО. От тобі й ну...

ЛЕВ. Брешиш... Ти брешиш, Михайло.

МИХАЙЛО. Ні, я кажу правду.

ЛЕВ. Товарищі...

Коммольці мовчать.

ЛЕВ. Товарищі...

ІЗЮМЧЕНКО. Ми тобі не товариші...

КОММОЛЬЦІ. І не товаришки...

ЛЕВ. Хлопці, що ви?!

КОММОЛЬЦІ. Ніяких тут хлопців немає.

ІЗЮМЧЕНКО. Хлопці на вулиці собак ганяють...

Тут коммольці збиралися...

ЛЕВ. Ви що? Не пізнали мене? ІЗЮМЧЕНКО. Як не пізнали? Пізнали! За десять верстов чути, як ти йдеш — на весь повіт трусом несеш...

ЛЕВ. Що ти сказав?

ІЗЮМЧЕНКО. Те, що ти чув.

ЛЕВ. Я боягуз?

ІЗЮМЧЕНКО. Більше того... Ти...

КОММОЛЬЦІ. — Ясно й так...

— Продовжуй, Михайло...

— Розкажуй, товариш...

МИХАЙЛО (трохи не плаче). І почався бій...

І мені прострілило шапку, а я думав, що вбили на смерть. Ну, тільки дірочка зосталася. Можете подивитися...

Ніхто не хоче дивитися на кашкет, що його показує Михайло. Лев кинувся до дверей, востане главу на коммольців і вибіг. В мертвій тиші підвела Варвара.

ВАРВАРА. Ви що зробили? Ізюмченко, гад, я тебе питаю? Ти що зробив? Ти дурною своєю головою думав, що ти говориш? Для чого в тебе голова на в'язах? Чого ж ти мовчиш? Говори, бо пельку оливом заб'ю.

ІЗЮМЧЕНКО. Голова в мене на в'язах відомо для чого. Теж заштитиш невинних знайшлася... Держіть її вдвох, бо вона пернє!

ВАРВАРА. Ти ще нахальничаш? (Вихопила нагану). Хлопці, піддержіть йому спідні...

ІЗЮМЧЕНКО. Що ти? Варвара...

ВАРВАРА. Христись...

ІЗЮМЧЕНКО. Я ж у бога не вірю.

ВАРВАРА. А в що ти віриш? Ти може людину зараз на шибеницю послав... У що ти віриш? Христись!

ІЗЮМЧЕНКО. Я...

ВАРВАРА. Раз... два... (Ізюмченко поклав швидкий хрест). Три...

Варвара вистріляла поверх Ізюмченкової голови. Ізюмченко осів на підлогу. Варвара вибігла з комуні.

За нею Нейфах.

МИХАЙЛО. І почався бій... І мені прострілили шапку, а я думав, що вбили не смерть, ну, тільки дірочка залишилася.

Зайшли Ольга, Мехтодь, Гнатко, Балабуй.

МИХАЙЛО (схопився). Товаришко Ольго...

Мехтодь! Герой! Ось він Мехтодь. Хлопці, дивіться, герой. Ех, я неодмінно напишу про нього вірша.

ОЛЬГА. І ваших нет... Сухоручка лежить глибоко й міцно!

БАЛАБУЙ. На віки віків!

ГНАТКО. Аміні!

КОММОЛЬЦІ. А хто з вас Мехтодь?

БАЛАБУЙ. Ось!

КОММОЛЬЦІ. Оце! Червоний шпін?

БАЛАБУЙ. Мехтодь, кажи, я не шпін, а за красну армію.

МЕХТОДЬ. Я не шпін, а за красну армію.

Ольга підійшла до Дантона, що сидить замислений, ні на кого не дивиться.

ОЛЬГА. Дантоне, що з тобою?

ДАНТОН. У мене немає ноги. У мене немає ніг, Ольго!

На дверях Глухий.

КОММОЛЬЦІ. Глухенький.

— Тереться приїхала.

ГЛУХИЙ. Чей Центрального Комітету — товариш Глухий!

МИХАЙЛО. А у нас, Глухенький, новина.

У нас Сухоручку розбито до ручки.

ГЛУХИЙ. Скільки вже разів його розби-

вали? Завтра воскресне.

КОММОЛЬЦІ. — Не воскресне.

— За решітки посаджено.

— Трохи не вбили Михайла, — кашкета прострілили!

ГЛУХИЙ. Пустишні новини у вас братці!

В мене кращі. Знаєте де Мадика? Мадика на фронті! Мадика шляху б'є, а вам я мобілізацію привіз. Ввесь коммол на фронт.

І тут коммольці зняли такий галас, таку веремію, що ледве чути прозвучали Дантонові слова:

ДАНТОН. А в мене немає ноги...

Картина 12.

ЛЕНІНОВІ БРАТИ.

Коло Остану коммольці чекали відправки на фронт. Їм видавали рушніці.

КАРНАЧ. Адаменко, Бурлака, Бутенко, Бродський... Виятовки щоб були начищені як дзеркало, щоб блищали і так далі... Аж до победного кінця! Бровко, Бердичевський...

ДАНТОН. Матросе, скажи йому, най мені гвинтівку дасть. Я все одно тут ся не залишу, радше під потяг ся положу, аніж тут ся лишати.

Слухай, матросе, ти лишень прикажи, а все буде зроблено.

ПІЛЯШКА. Дорогий товаришу! Нікуди ти не пойдеш, гвинтівку тобі теж не дадуть, а власти в мене по воєнній часті ніякої немає. Цим у нас Сак-Саговський заведе... ось він приїде, скажеш йому. Коршун казав тобі, що тебе залишають секретарем повіткому?

ДАНТОН. Най його шлях ясний трафить, того вар'ята Коршуна, сам на фронт тікає, а мене тутай лишає.

КОРШУН. Заспокойся. Дантоне!

(Далі буде.)

В СПРАВІ ТЮРМИ В ГРОДНІ.

"Газета Поранна", з 11-го жовтня повідомляє:

"Варшава, 9 жовтня. — На